

PENĚŽNÍ OBĚH VE STŘEDNÍ EVROPĚ NA PŘELOMU 15. A 16. STOLETÍ VE SVĚTLE NÁLEZU ZLATÝCH A STŘÍBRNÝCH MINCÍ Z OBCE CHMELÍK

Petr VOREL

Přelom 15. a 16. století představuje z hlediska peněžního oběhu střední Evropy jedno z nejzajímavějších období. V té době již začíná do Evropy proudit příliv drahého kovu ze zámoří, ale jedná se především o dodávky zlata. Stříbrné poklady střední a jižní Ameriky rozkolísaly cenovou hladinu Evropy až podstatně později, od čtyřicátých let 16. století. Díky objevům nových rudných zdrojů a modernějším technologiím se střední Evropa po několika desetiletích útlumu stala znovu nejvýznamnější produkční oblastí hutního stříbra křesťanského světa.¹⁾ Již se sice objevují první pokusy o monetarizaci stříbra do podoby obchodních mincí tolarového typu, vyznačujících se vysokou ryzostí kovu a do té doby nebývale vysokou hmotností, ale tyto ražby se zatím ještě nestaly součástí standardního peněžního oběhu. Ta doba přišla až v průběhu druhé dekady 16. století.²⁾ Koncem 15. století představovaly hlavní formu monetarizovaného stříbra stále ještě mince grošového typu o nižší ryzosti, ale jejich někdejší role hlavní mince obchodní již ustupuje potřebám trhu s drahými kovy, který od producentů vyžaduje dodávky drahého kovu o vyšší kvalitě.³⁾

1) MUNRO, John H.: *The Central European Silver Mining Boom, Mint Outputs and Prices in the Low Countries and England 1450–1550*, in: E. Cauwenberghé [ed.], *Money, Coins and Commerce*, Leuven 1991, s. 119–183.

2) THOMPSON, James Westfall: *Economic and Social History of Europe in the Later Middle Age*, New York – London 1931, s. 218–223; 481–507; SPUFFORD, Peter: *Münzverschlechterung und Inflation im spätmittelalterlichen und frühmodernem Europa*, in: Michael North [Hg.], *Geldumlauf, Währungssysteme und Zahlungsverkehr in Nordwesteuropa 1300–1800*, Köln 1989, s. 109–126.

3) VOREL, Petr: *Monetary Circulation in Central Europe at the Beginning of the Early Modern Age – Attempts to Establish a Shared Currency as an Aspect*

V českých zemích bylo nové období pozdně středověkého měnového vývoje zahájeno významnou měnovou reformou Jiřího z Poděbrad roku 1469.⁴⁾ V tomto roce byla nejen obnovena ražba pražských grošů, hlavní stříbrné mince českého soustátí. Jednalo se o skutečnou měnovou reformu s dlouhodobými důsledky. Jejím cílem se stala vedle zásobení oběhu dostatečným množstvím grošových mincí (vyráběných hlavně z nově vytěženého kutnohorského stříbra v tamní mincovně) také ochrana domácího peněžního oběhu, který měl být zbaven zahraničních platidel (s výjimkou dvou druhů mincí), ale přinesla také devalvaci starších domácích drobných mincí o 100%. V důsledku této reformy se pak v českých zemích po více než dvě století peníze počítaly na groše „české“ a na groše „míšeňské“, v jednoduchém poměru 1:2. Těmito dvěma termíny se krátce po reformě odlišovaly částky placené skutečně stříbrnými groši (ať již nově raženými po roce 1469 nebo staršími mincemi Václava IV., které měly stejný obsah stříbra) od částek, placených jen starší drobnou mincí, tj. „na peněžích obecně berných“. Groš jako peněžní početní jednotka měl 7 denárů = 14 haléřů. Platební síla starších denárů (tzv. penězů horských) z doby před rokem 1469 byla snížena na polovinu, takže takový peníz platil v nové měně jen haléf. Proto měl po obnově měny stříbrný pražský groš, počítaje v drobných peněžích předměnových, dvojnásobnou nominální hodnotu, tedy dva groše.⁵⁾ Pro zjednodušení a také kvůli rozlišení pohledávek z doby před reformou a po ní se pak peníze počítaly „na česko“ (v nové měně) nebo „na míšeňsko“ (ve staré měně, která měla poloviční hodnotu).

„Míšeňské groše“ jako česká měnová jednotka však již v té době nesouvisely se skutečným oběhem míšeňských grošů v Čechách. Oběh těchto mincí měnová reforma z roku 1469 narozdíl od jiných stříbrných zahraničních mincí výslovně povolovala a stanovovala jejich platební sílu na 6/7 stříbrného pražského groše. Skutečný stříbrný míšeňský groš tedy po roce 1469 platil 12/7 „groše míšeňského“ jako peněžní početní jed-

of the Political Culture of the 16th Century (1524–1573), Univerzita Pardubice – Filozofická fakulta, Monographica VI., Pardubice 2006, kap. II. Central European Monetary Systems at the Turn of the 15th Century, s. 25–42.

4) NEMEŠKAL, Lubomír: *Česká mincovní reforma z roku 1469 v širších peněžně historických souvislostech*, Časopis Národního musea 152, 1983, s. 97–113.

5) VOREL, Petr: „Groše české“ a „groše míšeňské“ jako početní jednotky 15. až 18. století, in: E. Šimek (red.), Dokumentace a prezentace dějin české mince a měny grošové doby v našich muzeích (Sborník příspěvků ze semináře numismatiků – Pardubice 22. – 23. října 1998), Praha – Pardubice 2002, s. 57–68.

notky (tj. 12 denárů míšeňských = 1 groš 5 denárů míšeňských); stříbrný pražský groš platil o sedminu víc (7 denárů českých = 14 denárů míšeňských = 2 groše míšeňské).

Legální platidla v Království českém po roce 1469:

platidla v peněžním oběhu		oficiální platební síla	
konkrétní mince	obvyklý název	ve staré měně	v nové měně
drobné mince s nuceným domácím oběhem („peníze obecně berné“)			
denár z doby před rokem 1469	horský peníz	1 den. míšeňský (1/7 groše míšeňského)	1 hal. český (1/14 groše českého)
denár po roce 1469	bílý peníz	2 den. míšeňský (2/7 groše míšeňského)	1 denár český (1/7 groše českého)
halěř po roce 1469	malý peníz; černý peníz	1 den. míšeňský (1/7 groše míšeňského)	1 hal. český (1/14 groše českého)
plnohodnotné mince z drahých kovů, směnitelné i v zahraničí („hrubé mince“)			
saské groše míšeňské	groš	12 den. míšeňských	6 den. českých
groš pražský (mince Václava IV. a nové ražby Jiřího z Poděbrad a Vladislava II.)	groš bílý	14 den. míšeňských (2 groše míšeňské)	7 den. českých (groš český)
uherský dukát	zlatý uherský; zlatý uherský červený	48 grošů míšeňských	24 grošů českých

Druhým typem mincí, které měnová reforma Jiřího z Poděbrad z roku 1469 stanovovala jako zákonné platidlo, byly uherské dukáty. Tyto mince tvořily na konci 15. století hlavní zlaté ražby, užívané v českých zemích. Běžně se používaly i v mnohatisíkových částkách při velkých platbách, jakými byly například prodeje šlechtických panství. V době měnové nestability v padesátých letech 15. století se uherské dukáty osvědčily jako pevné měřítko hodnoty a proto byly běžně užívány jako „zlaté uherské“ i v českém měnovém systému. Měnová reforma roku 1469 stanovovala jejich platební sílu na 24 stříbrných pražských grošů.

Měnová reforma z roku 1469 tak vytvořila v Čechách a na Moravě nový rámec platebních vztahů. Byla provedena devalvace starších drobných mincí. Ty byly ještě v poloviční hodnotě ponechány v oběhu, ale pro důsledné odlišení měly drobné mince nové měny jiný ráz. Zůstal v zásadě zachován stejný princip rázu drobných českých mincí, který s sebou přinesla již úprava z roku 1384 (na denáru český lev; na halěři o poloviční hodnotě symbol královské koruny), ale nové české drobné mince získaly po mnoha desetiletích znovu i textovou informaci: na halěřích korunovanou iniciálu panovníka; na denárech opis se jménem panovníka okolo lva jako zemského znaku.⁶⁾

Toto úvodní shrnutí vývoje a stavu domácí české měny na konci 15. století jsem považoval za důležité při objasňování významu vědecké hodnoty, jakou přináší počtem mincí sice nepříliš velký, ale jinak nesmírně důležitý nález mincí, objevený v roce 2000 v obci Chmelík u Litomyšle.

Velkých depotů mincí z přelomu 15. a 16. století nemáme na území České republiky dochováno mnoho.⁷⁾ Pro většinu nálezů mincí z této doby platí, že jsou tvořeny převážně domácími ražbami stříbrnými, a to jak mincemi grošového typu, tak i drobnými mincemi, nejčastěji tzv. bílými penězi. Obdobnou strukturu má i nejvýznamnější pramen tohoto typu z poslední doby, kterým se stal velký nález z Tábora, publikovaný nedávno v podrobné monografii.⁸⁾

Nález z Chmelíku má jinou strukturu. Je výjimečný jednak tím, že obsahuje mince zlaté i stříbrné (příčemž soudobá nominální hodnota mincí zlatých je výrazně vyšší, než činí stříbrná část depotu), jednak tím, že obsahuje výhradně nejvyšší soudobé nominály (dukáty a groše), a to právě ty ražby, které měly v Čechách zákonnou platnost podle měnové reformy z roku 1469. Tento soubor tedy s největší pravděpodobností vznikl systematickým výběrem hodnotného oběživa, ať již tento výběr prováděl dlouhodobě běžný obyvatel česko-moravského pomezí (např. hospodář na

6) V širších souvislostech politických viz VOREL, Petr: *Od pražského groše ke koruně české* (přůvodce dějinami peněz v českých zemích), Praha 2004 (2. vyd.), s. 82–84.

7) NOHEJLOVÁ-PRÁTOVÁ, Emanuela: [red.], *Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, díl II., Praha 1956, s. 237–272; z novějších nálezů zvláště viz PÁNEK, Ivo: *Měnová reforma Jiřího z Poděbrad roku 1469 a nález ve Sběři u Nového Bydžova*, in: Naší paní profesorce (Sborník příspěvků žáků, přátel a východočeských numismatiků k životnímu jubileu paní profesorky PhDr. Em. Nohejlové-Prátové, DrSc., Hradec Králové 1990, s. 11–15.

8) KRAJÍČ, Rudolf – CHVOJKA, Jiří: *Táborský poklad* (Archeologický výzkum domu čp. 308), Tábor 2007.

gruntu, který stál koncem 15. století na parcele dnešního čp. 12),⁹⁾ nebo šlo o výběr „hrubých mincí“, určených k jednorázové výplatě, například žoldu po návratu z vojenského tažení. Argumentem, svědčícím spíše ve prospěch druhé alternativy, je nádoba, ve které byly mince uloženy. Její objemová kapacita totiž přesně odpovídá právě počtu a velikosti mincí, které v ní byly uloženy. Proto ji interpretuji spíše jako transportní schránku pro jednorázovou hotovost, než jako nádobu, určenou pro dlouhodobou systematickou thesauraci. Tuto verzi podporují i zjištění, vyplývající z obsahové analýzy mincí. Ale buďme konkrétní:

Depot mincí v obci Chmelík na Litomyšlsku objevil dne 22. srpna 2000 pan Ladislav Kovář při výkopových pracích (kopání odpadu z kuchyně) na svém pozemku na parcele čp. 12. Depot se nalézal těsně pod úrovní terénu přibližně 20 cm od štítové domovní zdi pod pravým okrajem levého domovního okna, ve vrstvě blíže nedatovatelné stavební suti (tvořené zlomky cihel, kamene a malty) vyplňující základovou jámu současného domu (obr. 1a–b).¹⁰⁾ Mince byly uloženy v malé nádobce ze světlé pálené hlíny, která byla úderem rýče rozdrčena na větší množství úlomků. Ani po restaurování nádobky,¹¹⁾ která se dochovala téměř celá, není její původní účel zcela jednoznačný (obr. 2a–b). Tvarově se blíží malému tavicímu tyglíku (zv. kapelka), ale stopy po tomto použití nejsou na nádobce zřetelné.

Nádobka obsahovala celkem 36 mincí; z toho pět zlatých dukátů a jednatřicet stříbrných grošů (přesný soupis mincí je uveden v závěru této studie). Zlaté mince jsou tvořeny výhradně uherskými dukáty, a to ražbami různých panovníků z let 1419–1470. Stříbrné mince tvoří tři saské groše z let 1456–1468, tři pražské groše Jiřího z Poděbrad z let 1469–1471 a pětadvacet pražských grošů Vladislava II. Jagellonského. Vzhledem k okolnostem lze předpokládat, že depot se dochoval v celistvosti a nedošlo

9) Obec Chmelík patřila koncem 15. století k panství Litomyšl v držbě rodu Kostků z Postupic. Z této doby se však nedochovaly písemné prameny, které by nám umožňovaly identifikovat konkrétního majitele příslušné usedlosti v době předpokládaného ukrytí depotu.

10) Vzhledem k těmto okolnostem není vyloučeno, že místo nálezů není původním místem uložení, ale že se depot dostal do tohoto místa druhotně spolu se stavební suti. Ohledáním místa nálezů nebyly zjištěny žádné stopy po dalším numismatickém či relevantním archeologickém materiálu.

11) Výška nádobky 59 mm; průměr dna 30 mm; průměr na horním okraji 55 mm. Konzervaci nádoby provedla v průběhu druhé poloviny roku 2000 Jana Malá, pracovnice konzervátorského oddělení Východočeského muzea v Pardubicích. Nádoba je součástí nálezového celku, uloženého ve sbírce Východočeského muzea v Pardubicích.

1a – celková nálezová situace (místo nálezu ukazuje manželka nálezce)

1b – detail místa uložení nádoby ve stavební suti v záspově jámě základového vkopu nynější budovy

2a – nádobka depotu v Chmelíku, pohled zepředu (vpravo zřetelný vryp po nárazu rýčem při odkrytí depotu, který způsobil rozdrcení nádobky)

2b – dtto, pohled šikmo shora (vpravo na vnitřním okraji odlomené části zřetelné zbytky dvou kruhových otvorů, které měly zřejmě sloužit ke snadnějšímu uchopení nádobky speciálně upravenými kleštěmi při jejím užití jako tavícího tyglíku – k tomuto účelu však užitá nebyla)

k druhotnému vyjmutí žádné z nalezených mincí.¹²⁾ Po základní konzervaci,¹³⁾ kterou provázela i chemicko-fyzikální analýza druhotných oxidačních produktů¹⁴⁾ a složení kovu vybraných stříbrných mincí,¹⁵⁾ byl náleзовý soubor v prosinci roku 2000 krátce vystaven ve Východočeském muzeu v Pardubicích. V souvislosti s touto výstavou přinesla zprávu o nálezů některá

12) Nálezce postupoval přesně podle zákonných norem a vynaložil značné úsilí, aby byla uchována historická hodnota nalezeného depotu. Krátce po nálezů odvezla dcera nálezce celý soubor do nejbližšího muzea v nedaleké Litomyšli. Toto pracoviště však podle tehdy platných předpisů nemohlo nález převzít, neboť nebylo státním muzeem. Rodina nálezce tedy oznámila nález nejbližšímu územně příslušnému státnímu muzeu, tj. Východočeskému muzeu v Pardubicích. Jeho pracovník (autor této studie) převzal nalezený depot na místě nálezů již 24. srpna 2000 od manželky nálezce. Díky tomuto postupu byla uchována velmi vysoká historická hodnota nálezů a náleznů, které dle platných předpisů nálezců na základě znaleckého posudku náleželo, převyšovalo běžnou cenu nalezených mincí na sběratelském trhu v době nálezů.

13) Konzervaci mincí z tohoto nálezů provedla Václava Siglová, pracovnice konzervátorského oddělení Východočeského muzea v Pardubicích. Podrobná dokumentace konzervačních postupů je uložena v dokumentaci tohoto oddělení.

14) Chemicko-mineralogická analýza byla před konzervací provedena u dvanácti mincí, pokrytých zeleno-modrou oxidační vrstvou. Ta byla tvořena druhotně vzniklým malachitem, azuritem a kupritem. RTG analýzu, rentgenfluorescenční analýzu a zpřesňující analýzu na EDAX-mikroanalýzátoru provedl koncem roku 2000 RNDr. Jan Málec z Kutné Hory; vyhodnocení těchto analýz shrnul v souhrnné zprávě z června 2001 Zdeněk Doubek (zpráva uložena v dokumentaci k tomuto nálezů v konzervátorského oddělení Východočeského muzea).

15) Výše zmíněnou analýzou bylo u zkoumaných vzorků zjištěno, že u mincovní slitiny došlo k přeměně mědi na drobnozrnný kuprit ve zkoumané hmotě mincovního kovu (tj. v malých vzorcích, odebraných na vhodném místě z okrajů mincí). K tomuto fyzikálně-chemickému procesu mohlo dojít oxidací vzdušným kyslíkem (což je vzhledem k uložení depotu nízko pod povrchem ve vápenaté suti možné) nebo rozpálením mince vysokým žářem (v kyslíkaté části plamene). Alespoň krátkodobé působení ohně na nálezový soubor dokládá zbytek blíže neurčené zuhelnatělé hmoty, nalézající se na jedné z analyzovaných mincí. V důsledku těchto fyzikálně-chemických procesů došlo ke změně složení mincovního kovu na vnějším povrchu mincí. Po odstranění měďnatých oxidačních vrstev konzervací se zvýšil podíl stříbra v těch částech mince, které lze zkoumat nedestruktivními metodami. Ten podle provedených kvantitativních analýz činil v těchto částech mincovní slitiny 86,7 až 95,8%, což je výrazně více, než jaké mělo být složení pražských grošů Vladislava Jagellonského podle mincovní dohody z roku 1471 (tj. 59,6%). Zjištění skutečného obsahu stříbra nebylo tímto způsobem bez nebezpečí poškození nálezového materiálu možné.

tisková media.¹⁶⁾ Tento nález a postup jeho konzervace byl pak veřejnosti též presentován v roce 2006 v rámci širěji pojaté muzejní výstavy.

Mimořádně zajímavý je soubor pěti dukátů z tohoto nálezů. Jedná se o zlaté uherské mince, u kterých byl dlouhodobě udržován dukátový standard kvality kovu a také stejný ráz (vyobrazení na minci). Ten byl důležitým prvkem v obchodních vztazích, neboť symbolizoval kontinuitu ražby. I když těchto pět mincí pochází z poměrně dlouhého období, mají všechny velmi podobnou rubovou stranu s vyobrazením svatého Ladislava. Také lící strana je na první pohled u všech dukátů obdobná; obsahuje opis se jménem panovníka a čtvrcený štít. Každý z dukátů je však ražen jiným vydavatelem, takže soubor působí dojmem, jako by si jeho majitel vytvářel jakousi „sbírku“ dukátů od různých uherských panovníků. Tyto dukáty tak vytvářejí zajímavou „heraldickou galerii“, výstižně odrážející složitý vývoj Království uherského v 15. století:

Na nejstarším dukátu krále a císaře Zikmunda Lucemburského vidíme čtvrcený štít, na němž jsou použity jen dva zemské znaky, a sice uherský (1. a 4. pole) a český (2. a 3. pole), neboť i když Zikmund v době ražby této mince v Čechách de facto nevládl, za českého krále se sám považoval a užíval proto český zemský znak i na svých uherských dukátech. V opise je užitá Zikmundova uherská titulatura.

Dalším dukátem je ražba uherského krále Vladislava I. Jagellonského, řečeného Varnenčík (zemřel u Varny v bojích s Turky). Na jeho minci je užit čtvrcený štít, v němž je použita kombinace dvou symbolů ze zemské heraldiky uherské (v 1. poli uherský znak s pruhy, symbolizující Dolní Uhry; ve 4. poli dvojramenný kříž jako zemský symbol Horních Uher). Díky polskému původu tohoto uherského krále jsou v dalších polích užití znaky Polska (2. pole) a Litvy (3. pole).

V době nezletilosti následníka uherského trůnu řídil zemi jako správce Jan Hunyady řečený Korvín (otec pozdějšího krále Matyáše). Počínal si však jako by byl skutečným panovníkem a svým jménem razil i uherské dukáty. Jeho odlišné právní postavení se pozná podle opisu mince, kde chybí královský titul, nahrazený zkratkou „GV“ na konci opisu (tj. gubernátor). Ve štítu je jako hlavní motiv použit v 1. a 4. poli znak Dolních Uher, 2. pole zaplňuje znak Horních Uher; do zbývajících 3. pole nechal Jan Korvín umístit svůj vlastní rodový erb s figurou havrana (latinsky Corvinus).

Na dukátu krále Ladislava Habsburského, řečeného Pohrobek, spatřujeme

16) „Historik představí zlatý poklad“, MF Dnes – Kraj pardubický, 13. 12. 2002; „Unikátní nález mincí na Litomyšlsku“, Blesk 15. 12. 2000.

zcela odlišná heraldická znamení. První pole zůstává vyhrazeno znaku uherskému, vedle něho v 2. poli však znovu spatřujeme zemský znak český, neboť zmíněný panovník kraloval i v Čechách. Ve třetím poli je umístěn znak Markrabství moravského a čtvrté pole vyplňuje znak Rakous, neboť král Ladislav zdědil po svém otci vládu v části dědičných zemí rakouských.

Nejmladší z nálezu dukátu v Chmelíku je opět korvínovský; tentokrát však mohl vydavatel užít uherského královského titulu v obvyklé podobě, neboť Matyáš Hunyady byl po Ladislavově smrti zvolen králem uherským, podobně jako Jiří z Poděbrad v Čechách. Korvín si však nárokoval i český královský titul, což využíval i v heraldické symbolice na uherských dukátech: v 1. poli vidíme tradičně znak dolnouherský, vedle něj v 2. poli symbol Horních Uher. Do 4. pole je umístěn z výše uvedených důvodů zemský znak český a zbývající 3. pole vyplňuje (podobně jako u gubernátorského dukátu Matyášova otce Jana Korvína) rodový erb korvínovský.

Zatímco zlaté uherské dukáty, tvořící součást depotu z Chmelíku, jsou tvořeny mincemi z poměrně dlouhého období (tyto mince díky stálému obsahu zlata nepodléhaly měnovým výkyvům a platily beze změny i po mnoha desetiletích), u stříbrných mincí je situace zcela odlišná. Žádné starší ražby se v souboru nenacházejí; ve všech případech jde o grošové mince z doby relativně blízké času ukrytí nálezů. Nejstaršími ražbami jsou tři saské groše z let 1456–1468. Jedná se o tři různé ražby příslušníků vládnoucího rodu saských Wettinů ze tří různých mincoven, a to dva groše staršího typu grošů „míšeňských“, tradičně obíhajících v českých zemích ve velkém množství (neboť v peněžním oběhu zaplňovaly mezeru, vzniklou přerušením domácí ražby grošových mincí ve dvacátých až šedesátých letech 15. století), a jeden v šedesátých letech 15. století nově zaváděný typ saského groše, tzv. „Hornegrosch“ (tj. groš „rohový“, podle vyobrazení erbů se špičatými přilbicemi).

Všechny české mince jsou mladší. Tvoří je výhradně pražské groše, a to tři ražby Jiřího z Poděbrad (z let 1469–1461) a pětadvacet mincí Vladislava Jagellonského.

Soubor těchto jagellonských ražeb je pro dataci nálezů nejdůležitější. Jedná se o typově poměrně homogenní soubor, obsahující jen nejstarší dělicí znaménka, vycházející ještě ze standardu ražeb předchozího panovníka. Dílčí odlišnosti v dělicích znaménkách spatřujeme jen u vnitřního opisového mezikruží lící strany, kde jsou mezi slovy „WLADISLAVS“ a „SECVNDVS“ buď uváděna znaménka obě (nahore křížek, dole tečka), jenom jedno (nahore křížek) nebo žádné. Tyto rozdíly nehrají základní typo-

logickou úlohu, neboť na tomto místě doplňoval výrobce razidla znaménka podle potřeby (když mu zbylo v opisovém mezikruží místo).

Z hlediska typologie ražeb má v tomto případě větší váhu ztvárnění lva na rubové straně, k němuž bylo použito různých punců. V zachovaném souboru pětadvaceti ražeb lze podle tohoto kritéria vyčlenit tři typy, které lze zařadit mezi nejstarší pražské groše Vladislava Jagellonského. Jejich určení v připojeném katalogu vychází z běžně užívané základní typologie J. Háskové, kterou bude možné i s použitím tohoto materiálu upřesnit, a to především v chronologické následnosti jednotlivých hlavních typů. Pro velmi ranou fázi jagellonských pražských grošů z nálezů ve Chmelíku svědčí skutečnost, že podstatná část těchto mincí je dochována ve stavu, který vylučuje jejich dlouhodobější běžné užití v peněžním oběhu. Jedná se například o ostré otřepy, vzniklé nepřesnou ražbou či nedokonalou prací s průbojníkem při přípravě střížku, zesílené miskovité okraje mincí, vzniklé excentrickým postavením ražebních kolků. I když je řada mincí nedoražená, i u těchto ražeb je zřejmé, že nebyly dlouho v peněžním oběhu, neboť jejich dobře ražené části jsou ostré včetně drobných detailů písmen či perlovce.

Za jednu z nejdůležitějších informací, kterou obsahuje tento soubor, považují přítomnost dvou mincí, které zcela prokazatelně vznikly ze stejného páru razidel (v katalogu č. 32 a 33). Na lící straně lze tuto skutečnost prokázat výraznou rýhou na razidle vpravo od královské koruny a dalšími detaily v opisu i ploše. Stejně tak i rubová strana obou mincí je zcela shodná, bereme-li v potaz individuální odlišnosti, vzniklé v rámci ruční ražby. Přes různou hloubku ražby některých reliéfních částí jsou tvary i rozložení jednotlivých znaků na ploše lící i rubové strany zcela shodné, což jsem ověřil metodou supraprojekce (úplná shoda dochovaných částí obrazu lící i rubové strany mincí při překrytí jejich transparentních snímků).

Přítomnost dvou mincí, vyrobených stejným párem razidel, s velkou mírou pravděpodobnosti vylučuje vznik tohoto souboru formou postupné thesaurace „hrubých“ grošových mincí, získaných z peněžního oběhu vesnickým hospodářem. Taková pravděpodobnost je vzhledem k tehdejší produkci kutnohorské mincovny a vzdálenosti, která ji dělí od místa nálezů, podle mého názoru velmi malá. Teoreticky by se jistě mohlo jednat o tržbu, získanou například prodejem dobytka na výročním trhu v Kutné Hoře, kde sedláku z Chmelíka, který se na tento dva dny cesty vzdálený trh vydal, zaplatil právě nově vyraženými groši některý z úředníků mincovny. Tomuto vysvětlení by však neodpovídala přítomnost zlatých uherských mincí, které nebylo snadné v Čechách získat, ale proudily na český peněžní trh přes

Moravu z Uher, a to především v rámci transakcí, realizovaných českými a moravskými magnáty. Ti měli k uherskému zlatu přístup, nikoli domácí měšťané a kupci. Právě proto kombinace uherských dukátů a čerstvě vyražených (dokonce z jednoho páru razidel!) kutnohorských pražských grošů směřuje k tomu, abychom původ depotu z Chmelíka hledali spíše v pokladnici některé z magnátských účetních komor, než na běžném peněžním trhu. Jednorázové hotovosti, získané běžnou obchodní činností vesnického hospodáře, neodpovídá ani celková platební síla uložených mincí. Podle měnové reformy z roku 1469 měl uherský dukát („zlatý uherský“) platit 24 grošů. Po mírném snížení obsahu stříbra v pražských groších na počátku sedmdesátých let 15. století byl však dukát v následném desetiletí běžně přijímán v hodnotě 26 až 30 pražských grošů.¹⁷⁾ Celková platební síla mincí z depotu v Chmelíku se tedy v polovině sedmdesátých let 15. století mohla pohybovat kolem 3 kop grošů českých, resp. 6 kop grošů míšeňských. To byla v době daleko před tzv. „cenovou revolucí“ v podmínkách českého venkova velmi vysoká částka, za kterou se ještě i počátkem 16. století (kdy máme dochovány doklady o cenách nemovitostí z nedalekého okolí) dala pořídit středně velká zemědělská usedlost.

Dovoluji si tedy vyslovit hypotézu, že soubor mincí z nálezů v Chmelíku by mohl být výplatou vojenskému vysloužilci (žoldněři), ať již byl zaměstnán tehdejší vrchností této obce (tedy Kostky z Postupic), či některým z jiných magnátů, působících na česko-moravském pomezí (Pernštejnové, páni z Lipé, z Boskovic či jiní). Většina z nich se v roli velitelů vlastních žoldnéřských vojsk angažovala v česko-uherských válkách a většina z nich měla příjmy jak v uherských dukátech, tak splátky královských dluhů přímo z kutnohorské mincovny. Také nádobka, ve které byly peníze ukryty, tuto hypotézu podle mého názoru podporuje. Byla totiž dimenzována přímo na částku, která v ní byla uložena. Takto mohla postupovat vrchnostenská účetní komora, když vyplácela větší množství stejných částek v „hrubé“ minci (například žoldněřům z téže jednotky, kteří měli dostat služné ve stejné výši), ke kterým bylo potřeba dojít kombinací zlatých dukátů a stříbrných grošů (výplata žoldu v „hrubé minci“ byla obvyklou podmínkou tehdejších profesionálních vojáků).

Pro rozdělování těchto relativně velkých částek (které musely být umís-

17) NOHEJLOVÁ-PRÁTOVÁ, Emanuela: *Cena uherského (českého) dukátu v groších v l. 1469–1547*, Kolokvium o dějinách cen a mezd v 16. a 17. století, Zápisky Katedry československých dějin a archivního studia VI, Praha 1962, Příloha C 4. – Doklady, s. 81–83.

těny pro transport z účetní komory na místo výplaty v nějakém pevném obalu) pak mohlo být vhodnější užít levnou keramickou nádobku, než dražší kožený měšec. Ukončení česko-uherských válek v polovině sedmdesátých let 15. století a zahájení mírových jednání, vedoucích k tzv. olomouckým smlouvám z roku 1478, mohlo být důvodem k rozpuštění finančně náročného žoldnéřského vojska. Konec druhé poloviny sedmdesátých let 15. století také odpovídá době výroby nejmladších z deponovaných mincí.

Detail dochovaného zesíleného okraje mince č. 30 (inv. č. N 1. 44. 19)

KATALOG MINCÍ Z NÁLEZU V CHMELÍKU Z 22. SRPNA 2000

ZLATÉ MINCE

Uhry,

různí vydavatelé, dukáty z 15. století (5 kusů)

1.

Uhry, Zikmund Lucemburský (1387–1437),

Kremnice (?), Ulrich Kamberer

dukát, ražba z let 1419–1427

Pohl D 2–8, tab 8/R 119 A–41; Hus. 573

hmotnost před konzervací 3,3503 g; po konzervaci 3,3478 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 21,8 / 22,0 mm

poloha líce vůči rubu 180°

(inv. č. N 1. 44. 2)

2.

Uhry – Sedmihrady, Vladislav I. Jagellonský (1440–1444),

Sibiu (Hermannstadt), Christophorus de Florentia

dukát, ražba z roku 1441

Pohl F 1–5, tab 18/ R 140–1; Hus. 597

hmotnost před konzervací 3,5620 g; po konzervaci 3,5607 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 21,6 / 21,5 mm

poloha líce vůči rubu 345°

(inv. č. N 1. 44. 5)

3.

Uhry, Jan Hunyadi – Korvín, gubernátor (1446–1453)

Velká Baňa (Nagybanya), Christophorus a Antonius de Florentia

dukát, ražba z let 1446–1447

Pohl G 2–1, tab. 19/ R 154 B–2; Hus 615

hmotnost před konzervací 3,5655 g; po konzervaci 3,5591 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 21,2 / 21,0 mm

poloha líce vůči rubu 80°

(inv. č. N 1. 44. 1)

4.

Uhry, Ladislav Pohrobek (1453–1457)

Kremnice, Petrus Jung

dukát, ražba z roku 1455

Pohl H 2–3, tab 20/R 170–6; Hus. 636

hmotnost před konzervací 3,5242 g; po konzervaci 3,5233 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 21,6 / 21,9 mm

poloha líce vůči rubu 5°

(inv. č. N 1. 44. 3)

5.

Uhry, Matyáš Korvín (1458–1490),

Velká Baňa (Nagybanya) městská ražba

dukát, ražba z roku 1470

Pohl K I–22, tab. 26/R 204 A–31; Hus. 674

hmotnost před konzervací 3,5459 g; po konzervaci 3,5451 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 21,1 / 20,8 mm

poloha líce vůči rubu 175°

(inv. č. N 1. 44. 4)

STRÍBRNÉ MINCE

Čechy

Jiří Poděbradský (1458–1471)

groš pražský, 3 kusy

Kutná Hora

groš pražský, ražba z let 1469–1471

Hás-Pod I a, 1; Chaura 366–367

líc: (kříž) GEORGIVS (6-c hvězda) PRIMVS

(kříž) DEI (2 křížky) GRATIA (4-l-růžice) REX (2 křížky) BOEMIE

rub: (6-c-hvězda – kříž – 6-c-hvězda) GROSSI (4-l-růžice) PRAGENSES

6.

mírně excentrický; na líci v levé horní části zachován široký okraj mimo vnější linku obraztu mince

hmotnost před konzervací 2,8877 g; po konzervaci 2,6680 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 27,2 / 27,5 mm

poloha líce vůči rubu 0°

(inv. č. N 1. 44. 20)

7.

mírně nedoražen v levé horní části líce a na stejném místě na protější straně rubové; na rubu u písmen „GENSES“ a u prvních dvou znaků horního dělicího znaménka zřetelný dvojráz;

hmotnost před konzervací 2,7973 g; po konzervaci 2,7281 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 26,8 / 26,9 mm

poloha líce vůči rubu 270°

(inv. č. N 1. 44. 9)

8.

mírně nedoražen ve střední části; část oxidační vrstvy na rubu odstraněna nálezcem, tímto zásahem vznikly drobné škrábance v ploše rubní strany mince a došlo zřejmě ke snížení hmotnosti;

hmotnost před konzervací 2,5474 g; po konzervaci 2,4997 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 26,8 / 26,9 mm

poloha líce vůči rubu 270°

(inv. č. N 1. 44. 10)

Vladislav Jagellonský (1471–1516),

Kutná Hora, ražby ze 70. let 15. století

groš pražský (25 kusů)

líc:

(kříž) WLADISLAVS (tečka) SECVNDVS

(kříž) DEI (2 křížky) GRATIA (4-l-růžice) REX (2 křížky) BOEMIE

rub:

(6-c-hvězda – kříž – 6-c-hvězda) GROSSI (4-l-růžice) PRAGENSES

9.

Hás. I. a/7

nejstarší typ, blízký svým rázům a použitými puncy grošům předchozího panovníka;

částečně nedoražený;

hmotnost před konzervací 2,6926 g; po konzervaci 2,6096 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 27,5 / 27,5 mm

poloha líce vůči rubu 180°

(inv. č. N 1. 44. 30)

10.

jako předchozí, jen v opise lící strany „BOEME“

hmotnost před konzervací 2,7021 g; po konzervaci 2,5561 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 28,2 / 28,0 mm

poloha líce vůči rubu 45°

(inv. č. N 1. 44. 18)

11.

Hás. I. a/3

hmotnost před konzervací 2,7354 g; po konzervaci 2,7180 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 27,5 / 28,0 mm

poloha líce vůči rubu 330°

(inv. č. N 1. 44. 7)

12.

jako předchozí; v levé horní části líce a na opačné straně rubové nedoražen;
na rubu mezi hlavou lva a pravou přední tlapou zdvojené mezikruží; v tlamě
lva výrazný zub

hmotnost před konzervací 2,6536 g; po konzervaci 2,5337 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 27,0 / 27,6 mm

poloha líce vůči rubu 280°

(inv. č. N 1. 44. 24)

13.

jako předchozí;

hmotnost před konzervací 2,5295 g; po konzervaci 2,3856 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 27,5 / 27,5 mm

poloha líce vůči rubu 180°

(inv. č. N 1. 44. 25)

14.

jako Hás. V. a/2, ale lev bez „krku“; při okrajích nedoražený
hmotnost před konzervací 2,9798 g; po konzervaci 2,8915 g
průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 27,3 / 27,4 mm
poloha líce vůči rubu 260°
(inv. č. N 1. 44. 22)

15.

jako předchozí; na líci v horní části vnitřního mezikruží a na protilehlé straně rubové nedoražen; velmi dobře zachován na části líce vnější perlovec i s ostrými okraji střížku, přesahujícími tento perlovec
hmotnost před konzervací 2,6278 g; po konzervaci 2,5632 g
průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 28,0 / 28,0 mm
poloha líce vůči rubu 310°
(inv. č. N 1. 44. 28)

16.

Hás. I. a/3; při okraji zachován otřep, zřejmě po vybijní střížku průbojníkem
hmotnost před konzervací 2,6625 g; po konzervaci 2,5592 g
průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 27,5 / 27,8 mm
poloha líce vůči rubu 5°
(inv. č. N 1. 44. 36)

17.

jako předchozí; na líci excentrický; v tlamě lva výrazný zub (jako u č.12)
hmotnost před konzervací 2,4682 g; po konzervaci 2,3652 g
průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 28,0 / 28,0 mm
poloha líce vůči rubu 180°
(inv. č. N 1. 44. 35)

18.

Hás. I. a/7; mírný dvojráz

hmotnost před konzervací 2,7548 g; po konzervaci 2,6500 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 28,0 / 27,6 mm

poloha líce vůči rubu 280°

(inv. č. N 1. 44. 27)

19.

jako předchozí; výrazný dvojráz, mince je mírně prohnutá

hmotnost před konzervací 2,9749 g; po konzervaci 2,8288 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 27,5 / 26,8 mm

poloha líce vůči rubu 0°

(inv. č. N 1. 44. 26)

20.

Hás. II. a/3

hmotnost před konzervací 2,3832 g; po konzervaci 2,2483 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 27,4 / 27,2 mm

poloha líce vůči rubu 180°

(inv. č. N 1. 44. 12)

21.

Hás. I. a/3; na lici mírně excentrický, zachován zesílený okraj, vzniklý excentrickým postavením lícího razidla

hmotnost před konzervací 2,7865 g; po konzervaci 2,7691 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 27,7 / 27,7 mm

poloha líce vůči rubu 180°

(inv. č. N 1. 44. 11)

22.

Hás. VII. a/1; na rubu lev jiného typu s výrazným vyplazeným jazykem; mírně vylomený okraj

hmotnost před konzervací 2,7595 g; po konzervaci 2,6325 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 28,5 / 28,5 mm

poloha líce vůči rubu 270°

(inv. č. N 1. 44. 21)

23.

jako předchozí; na pravém okraji líce a na protější straně rubové nedoražen

hmotnost před konzervací 2,7723 g; po konzervaci 2,6505 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 27,9 / 27,8 mm

poloha líce vůči rubu 110°

(inv. č. N 1. 44. 23)

24.

Hás. VII. b nebo c; na spodním pokraji líce a na protější straně rubové nedoražen

hmotnost před konzervací 2,9248 g; po konzervaci 2,8000 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 27,4 / 27,7 mm

poloha líce vůči rubu 270°

(inv. č. N 1. 44. 16)

25.

Hás. VII. c; na líci mírně excentrický, díky tomu dochován v levé části líce široký okraj mimo vnější okruží

hmotnost před konzervací 2,9315 g; po konzervaci 2,8290 g (v korozní vrstvě byly úlomky stříbra z jiné mince, proto zřejmě nastal větší úbytek hmotnosti při konzervaci)

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 28,5 / 28,0 mm

poloha líce vůči rubu 270°

(inv. č. N 1. 44. 13)

26.

Hás. VII. c/1; na levém spodním okraji líce a na protější straně rubové nedoražen

hmotnost před konzervací 2,7556 g; po konzervaci 2,6680 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 27,9 / 28,3 mm

poloha líce vůči rubu 45°

(inv. č. N 1. 44. 29)

27.

jako předchozí;

hmotnost před konzervací 2,6688 g; po konzervaci 2,5246 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 28,0 / 27,8 mm

poloha líce vůči rubu 190°

(inv. č. N 1. 44. 31)

28.

jako předchozí; okraj mírně vylomen

hmotnost před konzervací 2,4043 g; po konzervaci 2,3540 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 28,2 / 28,2 mm

poloha líce vůči rubu 90°

(inv. č. N 1. 44. 8)

29.

Hás. VII. b/1; v levé horní části líce a na protější straně rubové mírně nedoražen

hmotnost před konzervací 2,4607 g; po konzervaci 2,4133 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 28,3 / 28,5 mm

poloha líce vůči rubu 0°

(inv. č. N 1. 44. 6)

30.

zřejmě Hás. VII. c; tvar lva však není zřetelný; zachován výrazný zesílený okraj v horní části líce, vzniklý mírnou excentricitou razidel při ražbě
hmotnost před konzervací 2,9692 g; po konzervaci 2,8830 g
průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 28,8 / 28,5 mm
poloha líce vůči rubu 180°
(inv. č. N 1. 44. 19)

31.

Hás. IX. c/1; zachován výrazný zesílený okraj, vzniklý mírnou excentricitou razidel při ražbě; na opačné straně je naopak střížek zeslaben až do ostré hrany
hmotnost před konzervací 3,0186 g; po konzervaci 2,8560 g
průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 28,3 / 28,0 mm
poloha líce vůči rubu 180°
(inv. č. N 1. 44. 17)

32.

jako Hás. VI. b/3; ale u lva jiný počet půlměsíčků u krku a jen dvě tečky u ocasu; vedle královské koruny zřetelná rýha na razidle
(ze stejného páru razidel jako č. 33!)
hmotnost před konzervací 3,0666 g; po konzervaci 2,9860 g
průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 28,0 / 28,0 mm
poloha líce vůči rubu 280°
(inv. č. N 1. 44. 34)

33.

jako předchozí; na líci mírně excentrický, díky tomu dochován v pravé horní části líce široký okraj
(ze stejného páru razidel jako č. 32!)
hmotnost před konzervací 2,7173 g; po konzervaci 2,6296 g
průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 28,0 / 28,5 mm
poloha líce vůči rubu 270°
(inv. č. N 1. 44. 15)

Sasko,

různí panovníci rodu Wettinů, groš (3 kusy)

34.

Sasko, Friedrich II.,

mincovna Colditz,

groš míšeňský „mečový“, ražba z let 1456–1457,

Krug 1142/47

hmotnost před konzervací 2,4255 g; po konzervaci 2,1459 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 28,4 / 28,1 mm

poloha líce vůči rubu 90°

(inv. č. N 1. 44. 32)

35.

Sasko, Vilém III.,

mincovna Gotha,

groš míšeňský „routový“, ražba z let 1457–1464,

Krug 1311/3

hmotnost před konzervací 2,2992 g; po konzervaci 2,0777 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 28,1 / 27,4 mm

poloha líce vůči rubu 270°, stopa po okrajování

(inv. č. N 1. 44. 14)

36.

Sasko, Arnošt, Albert a Vilém III.,

mincovna Lipsko,

groš „rohový“, ražba z let 1466–1468,

líc Krug 1430, rub Krug 1456

hmotnost před konzervací 2,8165 g; po konzervaci 2,6973 g

průměr na osách lící strany (svislé a vodorovné) 29,0 / 27,5 mm

poloha líce vůči rubu 15°, střížek oválného tvaru

(inv. č. N 1. 44. 33)

Zkratky odborné literatury, užité k identifikaci mincí:

Hás-Jag = HÁSKOVÁ Jarmila, *Studie o jagellonských groších z let 1471–1526*, Sborník Národního muzea 22, 1968, s. 121–176

Hás-Pod = HÁSKOVÁ Jarmila, *Příspěvek k typologii, váze a jakosti pražských grošů krále Jiřího z Poděbrad*, in: Karel Castelin – sborník příspěvků k oslavě jeho životního numismatického díla, sestavený u příležitosti jeho 70. narozenin, Hradec Králové 1973, s. 77–85

Hus = HUSZÁR Lajos, *Münzkatalog Ungarn von 1000 bis Heute*, München 1979

Chaura = Hásková Jarmila [ed.], *Pražské groše (1300–1526)*, *České, moravské a slezské mince 10. – 20. století*, Národní muzeum v Praze – Chaurova sbírka, svazek III., Praha 1991

Krug = KRUG Gernhard, *Die meissnisch-sächsischen Groschen 1338 bis 1500*, Berlin 1974

Pohl = POHL Artur, *Ungarische Goldgulden des Mittelalters*, Graz 1974

Vysvětlivky k metrologickým parametrům:

Hmotnost mincí byla nejprve zjištěna ve stavu, v jakém byly převzaty do Východočeského muzea v Pardubicích („před konzervací“); druhé vážení následovalo po konečné konzervaci („po konzervaci“, tj. aktuální hmotnost sbírkového předmětu), a to s přesností na čtyři desetinná místa. U zlatých mincí nedošlo k oxidaci vlastního mincovního kovu, ale všech pět dukátů bylo ve větší či menší míře pokryto oxidačními produkty stříbrných ražeb, nalézajících se s nimi v malém prostoru. Proto je v katalogu uvedena i hmotností redukce zlatých mincí v důsledku konzervace. Tento úbytek se sice netýká vlastních zlatých ražeb, nicméně bylo nutné jej evidovat v zájmu zachycení celkové hmotnosti uloženého kovu, včetně oxidačních produktů.

Průměr mincí byl měřen na dvou místech, a to v místě navzájem kolmých lících os svislých (první údaj) a vodorovných (druhý údaj). Lící stranou se rozumí ta strana mince, kde je uvedeno jméno vydavatele (tedy u dukátů strana se znakem, u pražských grošů strana s královskou korunou a u míšeňských grošů strana s křížem).

Poloha líce vůči rubu byla určena takto: Po otočení mince okolo svislé osy lící strany je změřen úhel, který svírá tato lící osa se svislou osou rubové strany, měřeno po směru hodinových ručiček od horního okraje osy lící strany k hornímu okraji osy rubové strany (z technických důvodů je měřený úhel zaokrouhlován po 5°).

Inventární číslo v závorce udává aktuální identifikaci konkrétní mince v numismatické sbírce Východočeského muzea v Pardubicích. Údaj „N 1.44.“ je označením nálezového souboru; poslední část inventárního čísla tvoří pořadové číslo v rámci nálezového souboru. Pod těmito pořadovými čísly byly mince evidovány v rámci konzervace; jsou tedy totožná s čísly mincí, uváděnými v případě tohoto nálezů v dokumentaci konzervátorského oddělení Východočeského muzea v Pardubicích.

MONETARY CIRCULATION IN CENTRAL EUROPE AT THE TURN OF THE 15TH AND 16TH CENTURY IN THE LIGHT OF DISCOVERIES OF GOLDEN AND SILVER COINS IN THE CHMELÍK VILLAGE

Part of the study is analysis of medium-size discovery of golden and silver coins, hidden in the Chmelík village close to Litomyšl at the end of the turn of the 15th and 16th Century and found at excavations in 2000. The discovery contains Hungarian ducats, speiss and prague raps.

These do not represent a typical sample of currency of that time, but valuable coins taken out of monetary circulation for the purpose of thesaurization. Due to golden coins present in the discovery, the total purchasing power of the hidden coins was quite high. Among similar discoveries of coins in the Czech region this case is unique particularly because of the combination of golden and silver coins. Based on composition of this discovery the author explains specific features of monetary circulation in Czech-Moravian borderland under the rule of Vladislav Jagellonian in wider Central European context. Detailed documentation of all found coins is attached to the study.